MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. április 7.[1]

C-163/21. sz. ügy

AD és társai
kontra
PACCAR Inc,
DAF TRUCKS NV,
DAF Trucks Deutschland GmbH

(a Juzgado de lo Mercantil nº 7 de Barcelona [barcelonai 7. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó szabályok – Az Európai Gazdasági Térségben a tehergépjárművekre alkalmazott árazásra és a bruttó áremelésekre vonatkozó összehangolt megállapodások – Olyan releváns bizonyítékok *ex novo* létrehozása, amelyek lehetővé teszik a mesterséges áremelések és a keletkezett károk számszerűsítését”

I. Bevezetés

1. A 2014/104/EU irányelv[2] célja többek között az európai uniós versenyszabályok bizonyítékfeltárásra vonatkozó szabályainak összehangolása a magánjogi jogérvényesítés összefüggésében. Ebben az összefüggésben a feleknek a kártérítési keresetekkel kapcsolatos azon lehetősége, hogy hatékonyan gyakorolhassák jogaikat, a releváns bizonyítékokhoz való hozzáférés lehetőségétől függhet. Márpedig előfordul, hogy a bizonyítási terhet viselő fél nem rendelkezik ezekkel a bizonyítékokkal, vagy azokhoz nem fér könnyen hozzá.[3]

2. Az is előfordulhat, hogy az ellenérdekű fél sem rendelkezik releváns bizonyítékokkal, mivel ilyen bizonyítékok előzetesen nem léteztek. Ahhoz, hogy eleget tudjon tenni az ilyen bizonyítékfeltárás iránti kérelemnek, a félnek azokat *ex novo* kell létrehoznia, a birtokában lévő információk, ismeretek vagy adatok kigyűjtése vagy csoportosítása révén.

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló nemzeti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 349., 1. o.).

[3] Lásd a bizalmas információknak az uniós versenyjog magánjogi érvényesítésére irányuló eljárások során az uniós nemzeti bíróságok által történő védelméről szóló bizottsági közlemény (HL 2020. C 242., 1. o.) 9. pontját.

3. Ebbe az összefüggésbe illeszkedik a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amely lehetőséget nyújt a Bíróságnak arra, hogy tisztázza azt a kérdést, hogy a 2014/104 irányelv fényében az eljárásban részt vevő valamely fél kérheti-e, hogy az ellenérdekű felet kötelezzék olyan bizonyítékok benyújtására, amelyeket ez utóbbinak *ex novo* kell létrehoznia.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

4. A 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A tagállamok biztosítják, hogy az Unióban indított kártérítési eljárásokban azon felperes kérésére, aki a kárigény elfogadhatóságának alátámasztásához elegendő, az észszerűen rendelkezésre álló tényeket és bizonyítékot tartalmazó, megalapozott indokolást nyújtott be, a nemzeti bíróságok az e fejezetben meghatározott feltételeknek megfelelően kötelezhessék az alperest vagy a harmadik felet az ellenőrzésük alatt álló releváns bizonyítékok feltárására. A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok az alperes kérelmére a felperest vagy a harmadik felet kötelezhessék a releváns bizonyítékok feltárására.”

[…]”

B. A spanyol jog

5. A 2014/104 irányelvet a 2017. május 26-i Real Decreto-ley 9/2017, por el que se transponen Directivas de la Unión Europea en los prebitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (a pénzügyi, kereskedelmi és egészségügyi, valamint a munkavállalók mozgására vonatkozó európai uniós irányelvek átültetéséről szóló 2017. május 26-i 9/2017. sz. királyi törvényrendelet) (BOE 126. sz., 2017. május 26.) ültette át a spanyol jogba.

III. A tényállás és az alapeljárás

6. Az Európai Bizottság 2016. július 19-én elfogadta az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban
(AT.39824 – Tehergépjárművek ügy) hozott C(2016) 4673 final határozatot (HL 2017. C 108., 6. o.; a továbbiakban: 2016. július 19-i határozat). Az alapeljárás felperesei, a PACCAR Inc, a DAF TRUCKS NV és a DAF Trucks Deutschland GmbH társaság e határozat címzettjei között szerepelt.

7. E határozatban a Bizottság olyan kartell fennállását állapította meg, amelyben tizenöt nemzetközi tehergépjármű-gyártó vett részt két termékkategóriát, nevezetesen a 6 és 16 tonna közötti, illetve a 16 tonnát meghaladó össztömegű tehergépjárműveket illetően, függetlenül attól, hogy merev vagy vontató tehergépjárművekről van szó.

8. Anélkül, hogy a kérdést előterjesztő bíróság ezt kiemelte volna, a 2016. július 19-i határozatból az következik, hogy az alapeljárás alperesei esetében az EUMSZ 101. cikk megsértését az 1997. január 17. és 2011. január 18. közötti időszak vonatkozásában állapították meg.

9. 2019. március 25-én az alapeljárás felperesei, AD és társai, akik olyan tehergépjárműveket vásároltak, amelyek a 2016. július 19-i határozat tárgyát képező jogsértés hatálya alá tartozhatnak, a Ley de Enjuiciamiento Civil (polgári perrendtartás) 283 bis cikke alapján hozzáférést kértek az alapeljárás alperesei birtokában lévő bizonyítékokhoz. E tekintetben úgy érveltek, hogy szükség van arra, hogy bizonyos bizonyítékokat szerezzenek be az árak mesterséges emelésének számszerűsítéséhez, különösen azért, hogy elvégezzék az ajánlott árak összehasonlítását a kartell időszaka előtt, alatt és után. A kérelmük közelebbről először is az 1990. január 1. és 2018. június 30. közötti időszakban gyártott, évente és bizonyos jellemzők szerint osztályozott modellek listájához, másodszor az e listán szereplő egyes modellek esetében az üzemi transzferárhoz (bruttó árak), harmadszor pedig e modellek tekintetében a „total delivery costhoz” való hozzáférésre vonatkozik.

10. Az alapeljárás alperesei vitatták ezt a kérelmet, többek között arra hivatkozva, hogy a kért dokumentumok közül egyesek *ad hoc* előkészítést igényelnek.

11. Az alapeljárás alperesei, miután meghallgatták őket annak lehetőségét illetően, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesszenek a Bíróság elé, jelezték, hogy a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott feltárás iránti kérelmek nem terjeszthetők ki az előzetesen nem létező bizonyítékokra. Következésképpen a bizonyítékok előkészítése e rendelkezés alapján nem kérhető, tekintettel arra, hogy a szükségesség, az arányosság és a legkevesebb költség elveinek megfelelően ennek eredményeként az alperesre olyan túlzott teher hárulhatna, amely meghaladja a dokumentumok puszta feltárása által elérhető eredményeket. Az alapeljárás felperesei e rendelkezést ezzel ellentétesen értelmezik.

IV. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem és a Bíróság előtti eljárás

12. Ilyen körülmények között a Juzgado de lo Mercantil nº 7 de Barcelona (barcelonai 7. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország) 2020. február 21-én kelt és a Bírósághoz 2021. március 11-én érkezett határozatával úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé elbírálásra:

„A [2014/104 irányelv] 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a releváns bizonyítékok feltárása kizárólag az alperes vagy valamely harmadik személy ellenőrzése alatt álló, olyan dokumentumokra vonatkozik, amelyek már léteznek, vagy ellenkezőleg, az 5. cikk (1) bekezdése kiterjed olyan dokumentumok feltárásának a lehetőségére is, amelyeket annak a félnek, akivel szemben az információra vonatkozó kérelmet előterjesztik, *ex novo* kell elkészítenie a birtokában lévő információk, ismeretek vagy adatok kigyűjtése vagy csoportosítása útján?”

13. Írásbeli észrevételeket nyújtottak be az alapeljárásban részt vevő felek, a spanyol és a holland kormány, valamint a Bizottság. Az ügyben nem tartottak tárgyalást.

V. Elemzés

14. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett egyetlen kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a releváns bizonyítékok feltárása kizárólag az alperes vagy valamely harmadik személy ellenőrzése alatt álló, olyan dokumentumokra vonatkozik, amelyek már léteznek, vagy ellenkezőleg, e

rendelkezés kiterjed olyan dokumentumok feltárásának a lehetőségére is, amelyeket annak a félnek, akivel szemben az információra vonatkozó kérelmet előterjesztik, *ex novo* kell elkészítenie a birtokában lévő információk, ismeretek vagy adatok kigyűjtése vagy csoportosítása útján?

15. E kérdés vizsgálata előtt először is meg kell vizsgálni a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát, majd a 2014/104 irányelv alapeljárásra való alkalmazhatóságát.

A. Az elfogadhatóságról

16. Az alapeljárás felperesei úgy vélik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatatlannak kell tekinteni. Szerintük ugyanis e kérelem arra az elméleti esetre vonatkozik, amikor a jogsértés elkövetőjének *ex novo* kell dokumentumokat előkészítenie. Márpedig a jelen ügyben az ilyen előkészítése nem szükséges az alapügyben szóban forgó, bizonyítékfeltárás iránti kérelem teljesítéséhez.

17. Az alapeljárás alperesei anélkül, hogy kétségbe vonnák a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát, jelzik, hogy a 2004/48/EK irányelv [4] 6. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi az ellenérdekű fél birtokában lévő bizonyítékok bemutatásának elrendelését. Emlékeztetnek arra, hogy a Bizottság szerint e rendelkezés arra kötelezheti a felet, hogy a szervezetén belül bizonyítékokat keressen, ideértve az ellenőrzése alatt álló különálló jogalanyokat is. [5] Az alapeljárás alperesei szerint ugyanez vonatkozik a 2014/104 irányelvre is. Ugyanakkor arra hivatkoznak, hogy a kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott kérelmük teljesítése érdekében nem olyan okirati bizonyítékot kell szolgáltatniuk, amely nem létezik, hanem *ex novo* kell információkat létrehozniuk.

18. E két érvet illetően meg kell jegyeznem, hogy igaz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság annak kijelentésére szorítkozik, hogy a jelen ügyben a bizonyítékfeltárás iránti kérelem olyan dokumentumokra vonatkozik, amelyek *esetleg* nem léteznek előzetesen, és előkészítő munkát igényelhetnek.

19. Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell, és a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni.

20. Egyébiránt az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében, mivel kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik hatáskörrel az előterjesztett jogvita tényállásának megállapítására és megítélésére, a Bíróságnak főszabály szerint a vizsgálat tárgyát képező azon elemekre kell korlátoznia a vizsgálatát, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság határozatában elé terjesztett, és ily módon ragaszkodnia kell az említett bíróság által bizonyítottnak tekintett helyzethez, és az alapeljárásban részt vevő felek bármelyike által előadott hipotézisek őt nem köthetik. [6]

21. Ebből következik, hogy a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadható.

[4] A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.).

[5] A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv tervezete (COM(2013) 404 final).

[6] Lásd többek között: 2020. április 2-i Coty Germany ítélet (C-567/18, EU:C:2020:267, 22. pont).

B. A 2014/104 irányelv alkalmazhatóságáról

22. Úgy tűnik, hogy a 2014/104 irányelv alkalmazhatóságának kérdése az alapügyben nem vet fel kétségeket a kérdést előterjesztő bíróság számára, és nem képezi vita tárgyát a Bíróság előtti eljárásban érintett felek között. Mindazonáltal megvizsgálom ezt a kérdést, mivel tekintettel az alapügy körülményeivel kapcsolatos bizonyos kétértelműségekre, kétség merül fel ezen irányelv tárgyi és időbeli hatálya miatt annak a jelen ügyben való alkalmazhatóságát illetően.

1. A 2014/04 irányelv tárgyi hatályáról

a) A probléma ismertetése

23. A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a bizonyítékfeltárás iránti kérelmet a polgári perrendtartás 283 bis cikke alapján, a 2016. július 19-i határozatot követően nyújtották be.

24. E tekintetben meg kell jegyeznem, hogy egyes kommentátorok szerint a polgári perrendtartás 283 bis cikke szerinti bizonyítékfeltárás iránti kérelmet az érdemi kereset megindítása előtt is be lehet nyújtani.[7] Ebben az esetben az e kérelmet benyújtó félnek 20 napon belül érdemi keresetet kell benyújtania.[8]

25. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemből nem tűnik ki egyértelműen, hogy az alapügyben szóban forgó bizonyítékfeltárás iránti kérelmet olyan eljárás keretében terjesztették-e elő, amelyben a kérdést előterjesztő bírósághoz már kártérítési keresetet nyújtottak be. Abból csak az tűnik ki, hogy e kérelem alátámasztására az alapeljárás felperesei arra hivatkoztak, hogy a kártérítési keresetek („acciones de daños que se pretenden ejercitar”) elfogadhatóságának észszerű értékeléséhez szükséges valamennyi feltétel teljesült.

26. Anélkül, hogy kifejezetten hivatkoznának arra a kérdésre, hogy az alapügyben szóban forgó bizonyítékfeltárás iránti kérelmet olyan eljárás keretében terjesztették-e elő, amelyben a kérdést előterjesztő bírósághoz már kártérítési keresetet nyújtottak be, az alapügy felperesei jelzik, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló eljárás a bizonyítási eszközökhöz való hozzáférés iránti eljárás.

27. Ezzel szemben a spanyol kormány megjegyzi, hogy az alapeljárás felperesei a 2016. július 19-i határozat alapján kártérítési keresetet indítottak. E gondolatmenetet követve a Bizottság megjegyzi, hogy álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság a 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének értelmezését a versenyszabályok megsértése miatti kártérítési keresettel összefüggésben kéri. Ami az alapeljárás alpereseit illeti, ők kevésbé egyértelműen kiemelik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a magánjogi jogérvényesítés alapján a 2016. július 19-i határozatból eredő, a versenyjog végrehajtására irányuló bírósági eljárás keretében terjesztették elő. Ezenkívül írásbeli észrevételeikben hivatkoznak az alapeljárás felpereseinek kártérítési keresetére („keresetük”).

[7] Lásd Marcos, F., „Transposition of the Antitrust Damages Directive into Spanish Law”, *Working Paper IE Law School*, 2018, AJ8-241-I, 28. o. E spanyol jogi rendelkezés és e szerző szerint feltehetőleg arról van szó, hogy az azon időponttól számított 20 napos határidőről van szó, amikor a bizonyítékfeltárás iránti kérelemnek helyt adtak.

[8] A polgári perrendtartás 283 bis cikkének e) pontja értelmében érdemi kereset indításának hiányában a nemzeti bíróság hivatalból a bizonyítékfeltárást kérő felet kötelezi a költségek viselésére, és felelősnek nyilvánítja az azon személynek okozott kárért, akivel szemben az intézkedéseket meghozták.

28. Még ha figyelembe is vesszük az érdekelt felek írásbeli észrevételeit, a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalma tehát nem teszi lehetővé annak egyértelmű megállapítását, hogy az alapügyben szóban forgó bizonyítékfeltárás iránti kérelmet nem a kártérítési kérelem benyújtását megelőzően, hanem az ilyen kérelemmel együtt, vagy azt követően nyújtották be.

29. Márpedig a 2014/104 irányelv „Tárgy és hatály” című 1. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy ezen irányelv többek között meghatározza a versenyszabályok alkalmazását „a nemzeti bíróságoknál indított kártérítési keresetek tekintetében”. E gondolatmenetet követve az említett irányelv 22. cikkének (2) bekezdése, amely az ugyanezen irányelv lényeges rendelkezéseit átültető rendelkezésektől eltérő nemzeti átültető rendelkezések időbeli hatályára vonatkozik, ezek időbeli hatályát azon időpontra utalva határozza meg, amikor a nemzeti bíróságnál kártérítési keresetet indítottak.[9]

30. *A priori* úgy tűnik, hogy a 2014/104 irányelv ily módon meghatározott hatálya nem terjed ki a kártérítési kérelem benyújtását megelőzően benyújtott, bizonyítékok feltárására irányuló kérelmekre. Úgy tűnik, hogy egyes nemzeti jogalkotók,[10] valamint a szakirodalom egyes szerzői[11] ezt az irányelvet ilyen módon értelmezik. Ezen értelmezés szerint azonban a tagállamok bevezethetnek az ilyen bizonyítékok feltárása iránti kérelmekre vonatkozó szabályokat. Az említett irányelv 5. cikkének (8) bekezdése ugyanis felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy az irányelv 5. cikke (4) és (7) bekezdésének, valamint 6. cikkének sérelme nélkül olyan szabályokat vezessenek be, amelyek a bizonyítékok szélesebb körű feltárását eredményeznék.

31. Figyelemmel az a tekintetben fennálló kétségekre, hogy a kérdést előterjesztő bírósághoz már benyújtottak-e kártérítési keresetet, meg kell vizsgálni a jelen indítvány előző pontjában bemutatott értelmezés megalapozottságát.

b) Értékelés

32. Egyes nyelvi változatokban[12] a 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének megfogalmazása – amelynek értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság kéri – kevésbé megszorító és kevésbé kategorikus, mint ezen irányelv 1. cikke (2) bekezdésének megfogalmazása.

33. Hasonlóképpen, a „bizonyíték” fogalmát a 2014/104 irányelv 2. cikkének 13. pontja akként határozza meg, hogy egyes nyelvi változatokban[13] „a *kereset kapcsán eljáró nemzeti bíróság* által”, más változatokban[14] pedig „az *eljáró nemzeti bíróság* által” elfogadható valamennyi bizonyítékra utal, annak pontosítása nélkül, hogy kártérítési keresetről van-e szó (kiemelés tőlem).

9 E rendelkezés értelmében „[a] tagállamok biztosítják, hogy a 21. cikk értelmében elfogadott, az (1) bekezdésben említettektől eltérő nemzeti intézkedések nem alkalmazhatóak az olyan kártérítési keresetekre, amelyeket valamely nemzeti bíróságnál 2014. december 26. előtt indítottak”.

10 Lásd Malinauskaite, J., Cauffman, C., „The Transposition of the Antitrust Damages Directive in the Small Member States of the EU – A Comparative Perspective”, *Journal of European Competition Law & Practice*, 2018, 9. kötet, 8. sz., 501. o.

11 Lásd: Kirst, P., „The temporal scope of the damages directive: a comparative analysis of the applicability of the new rules on competition infringements in Europe”, *European Competition Journal*, 2020, 16. kötet, 1. sz., 113. o., és Petr, M., „Czech Republic”, Piszcz, A. (szerk.), *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countries, University of Warsaw Faculty of Management Press*, Varsó, 2017, 98. o. Lásd még ebben az értelemben, kevésbé kategorikus módon, Rodger, B. J., Sousa Ferro, M., Marcos, F., „A Panacea for Competition Law Damages Actions in the EU? A Comparative View of the Implementation of the EU Antitrust Damages Directive in sixteen Member States”, *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2019, 26. kötet, 4. sz., 488. és 489. o.

12 Különösen az angol és a francia nyelvi változat, amely kimondja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy „az Unióban indított kártérítési eljárások*ban*” (kiemelés tőlem) bizonyítékfeltárás iránti kérelmet lehessen előterjeszteni, míg többek között a lengyel nyelvi változat a „kártérítési perre” („w postępowaniu o odszkodowanie”) hivatkozik.

13 Többek között a lengyel nyelvi változatban („przed sądem krajowym, do którego wpłynęło powództwo”).

14 Többek között a francia nyelvi változatban.

34. Még fontosabbnak tűnik, hogy az uniós jogalkotó azon szándéka, hogy ne szűkítse a 2014/104 irányelv 5. cikkének hatályát a kártérítési keresettel együtt vagy annak megindítását követően benyújtott bizonyítékok feltárására irányuló kérelmekre, úgy tűnik, hogy tükröződik ezen irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében és 6. cikke (4) bekezdésének b) pontjában.

35. A 2014/104 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése – anélkül, hogy kimerítő jellegű lenne – felsorolja a bizonyítékfeltárás iránti kérelem arányosságának vizsgálata során alkalmazandó kritériumokat.

36. E logikát követve a 2014/104 irányelvnek a versenyhatóság ügyirataiban szereplő bizonyítékok feltárására vonatkozó 6. cikke (4) bekezdésének b) pontja ezen irányelv 5. cikkének (3) bekezdésére utal, és pontosítja, hogy amikor a nemzeti bíróságok ez utóbbi rendelkezésnek megfelelően értékelik az információ feltárását elrendelő végzés arányosságát, mérlegelik azt is, hogy a bizonyítékfeltárás iránti kérelmet a nemzeti bíróság előtt indított kártérítési keresettel összefüggésben terjesztették-e elő.

37. E gondolatmenetet követve a 2014/104 irányelv (22) preambulumbekezdése kiemeli, hogy a felperes kártérítéshez való joga hatékony védelmének biztosításához nincs szükség arra, hogy az EUMSZ 101. vagy 102. cikke alapján folytatott eljárással összefüggő valamennyi dokumentum feltárásra kerüljön a felperes részére pusztán azon az alapon, hogy a felperes „kártérítési keresetet szándékozik indítani”, mivel rendkívül kicsi a valószínűsége annak, hogy a kártérítési kereset alátámasztásához az ezen eljárás iratai között szereplő valamennyi bizonyítékra szükség lesz. Ugyanígy ezen irányelv (27) preambulumbekezdése utal arra, hogy „[a károsult felek] hozzáférést kaphatnak a kártérítési keresetük előkészítéséhez szükséges releváns bizonyítékokhoz”.

38. A 2014/104 irányelv (22) és (27) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikke (4) bekezdésének b) pontjából kitűnik, hogy a versenyhatóságok eljárásaira vonatkozó bizonyos bizonyítékok közölhetők a kérelmezővel az ezen irányelv 6. cikkének hatálya alá tartozó bizonyítékfeltárás iránti kérelmét követően, amennyiben kártérítési kérelmet kíván benyújtani. Ugyanennek kell vonatkoznia az említett irányelv 5. cikkére is.

39. Az uniós jogalkotó ugyanis nem hozhat létre olyan rendszert, amelynek keretében a versenyjog megsértésével okozott kárt elszenvedő személy bármiféle érdemi kereset nélkül is benyújthat bizonyítékfeltárás iránti kérelmet, ha a dokumentumok a versenyhatóság ügyiratai között szerepelnek, hanem csak akkor terjeszthet elő ilyen kérelmet, ezen eljárás keretében, ha a bizonyítékok ott nem szerepelnek. Ezenkívül az a tény, hogy valamely versenyhatóság indít eljárást, nem igazolja ezt a különbségtételt. Amint ugyanis az a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdéséből mindkét esetben következik, ahhoz, hogy a kérelmező bizonyítékfeltárás iránti kérelmet nyújthasson be, képesnek kell lennie arra, hogy igazolja kártérítési kérelmének elfogadhatóságát.

40. A teljesség kedvéért hozzáteszem, hogy bár e két esetben kétségtelenül kapcsolatnak kell fennállnia a feltárni kért bizonyítékok és a versenyjog megsértése miatt kárt szenvedett személy által tervezett intézkedés között, a kért bizonyítékoknak mindenekelőtt relevánsaknak kell lenniük.

41. Ezzel szemben úgy tűnik, hogy a 2014/104 irányelv nem határozza meg azt a viszonyt, amelynek eljárási szinten technikailag fenn kell állnia a bizonyítékfeltárás iránti kérelem és a kártérítési kereset között (a bizonyítékfeltárás iránti kérelem mint az érdemi eljárásban szereplő intézkedés, a közbenső eljárás keretében vizsgált kérelem vagy akár külön eljárás keretében vizsgált kérelem).

42. A 2014/104 irányelv azt az időpontot sem határozza meg, amikor valamely nemzeti bírósághoz kártérítési kérelemmel fordulnak.

43. Következésképpen, ha feltételezzük, hogy a 2014/104 irányelv csak a kártérítési kereset keretében benyújtott bizonyítékfeltárás iránti kérelmekre vonatkozik, akkor úgy lehetne tekinteni, hogy amennyiben a bizonyítékfeltárás iránti kérelem benyújtásának időpontját követő rövid határidőn belül szankció terhe mellett kártérítési kérelmet kell előterjeszteni, amelynek keretében a kártérítési kérelem elfogadhatóságát alátámasztották, vagy esetlegesen rövid időn belül azután, hogy e kérelemnek helyt adtak, akkor a bizonyítékfeltárás iránti kérelmet ilyen kártérítési kereset keretében nyújtják be és/vagy az feltételesen megindítja az ilyen keresetet.

c) Az ezzel ellentétes értelmezéssel kapcsolatos vita és az annak elutasítása érdekében felhozott érvek

44. *A priori* elfogadható lenne a 2014/104 irányelv rendelkezéseinek a jelen indítvány 38. pontjában ismertetettekkel ellentétes értelmezése.

45. Lehetne ugyanis azzal érvelni, hogy a 2014/104 irányelv hatálya főszabály szerint nem terjed ki az érdemi kereset megindítása előtt benyújtott bizonyítékfeltárás iránti kérelmekre. Ezen értelmezés szerint ezen irányelv 6. cikke (4) bekezdésének b) pontja csak azokra az esetekre vonatkozik, amelyekben a nemzeti jogalkotó úgy döntött, hogy az említett irányelv 5. cikke (8) bekezdésének megfelelően a bizonyítékok szélesebb körű feltárását eredményező szabályokat vezet be, közelebbről olyan szabályokat, amelyek lehetővé teszik a bizonyítékok érdemi eljárás megindítása előtti feltárását. Mivel az ilyen szabályok bevezetésének lehetőségét a tagállamok az ugyanezen irányelv 6. cikkének sérelme nélkül gyakorolhatják, a tagállam nem engedélyezheti az előzetes bizonyítékfeltárás iránti kérelmet, amely kikerülhetné az arányosság vizsgálatát, mivel e vizsgálat teszi lehetővé a versenyjog közjogi érvényesítéséhez fűződő érdek védelmét.

46. Mindazonáltal először is a 2014/104 irányelv előkészítő munkálatainak elemzése nem teszi lehetővé ezen értelmezés alátámasztását.

47. Az irányelvtervezetben a konzultációk eredményeire hivatkozva a Bizottság kiemelte, hogy „[a] válaszadók helyeselték a kártérítés alapelvét, valamint azt, hogy ebből következően nem javasoltunk olyan, elsősorban az elrettentést célzó intézkedéseket, mint az Egyesült Államokban elterjedt […] a bizonyítékok tárgyalási szakaszt megelőző felfedésének (pre-trial discovery) kiterjedt rendszere, illetve a többszörös kártérítés”.[15] Ebből nem következik, hogy a nemzeti bíróság ellenőrzése mellett a bizonyítékfeltárásra nem kerülhet sor az érdemi kereset megindítása előtt, amennyiben a felperes kártérítési kérelmének elfogadhatóságát alá tudja támasztani.

[15] Lásd továbbá a Bizottság szolgálatainak az uniós versenyszabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó munkadokumentumát (Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules [SEC(2008) 404 végleges]), amelyre az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről szóló fehér könyv hivatkozik. E munkadokumentum 95. pontjában a Bizottság kijelentette, hogy nem javasolja egyértelműen az eljáráshoz való túl széles körű előzetes hozzáférés olyan rendszerét, amely nem tudna könnyen alkalmazkodni a tagállamok jogi hagyományaihoz és polgári eljárásainak elveihez, és összeütközésbe kerülhet bizonyos tagállamok közrendjének elveivel.

48. Még fontosabb, hogy az előkészítő munkálatok szerint a Pfleiderer ítélet[16] jelentős bizonytalanságot eredményezett a közlendő dokumentumkategóriákat illetően, amelynek orvoslását a 2014/404 irányelv célozza.[17] Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy olyan eljárásból eredt, amelynek tárgya egy kártérítési kereset előkészítése érdekében benyújtott, a nemzeti versenyhatóság aktájához való teljes körű hozzáférés iránti kérelem. Úgy tűnik, hogy az e bizonytalanság kiküszöbölésére irányuló szándék hozzájárult ahhoz, hogy ezen irányelv utal a bizonyítékfeltárás kérelmezésének lehetőségére abban az esetben, ha a kártérítési keresetet nem az említett irányelvnek „A bizonyítékok feltárása" című 5. cikkével összefüggésben, hanem kizárólag a „Versenyhatóság ügyiratában szereplő bizonyíték feltárása" című 6. cikkével összefüggésben kívánják benyújtani.[18]

49. Másodszor, a 2014/104 irányelv 5. cikke és 6. cikke közötti kapcsolat alapján nem állapítható meg, hogy e második rendelkezés hatálya szélesebb körű, mint az előbbié. Egyrészt ugyanis ezen irányelv 6. cikkét „a kártérítési keresetek tekintetében" az irányelv „5. [cikke] mellett " kell alkalmazni.[19] Másrészt a bizonyítékfeltárás iránti kérelem arányosságának nemzeti bíróságok általi vizsgálata az említett irányelv 5. cikke (3) bekezdésének megfelelően történik. Márpedig, míg ugyanezen irányelv 6. cikkével összefüggésben a nemzeti bíróságok kötelesek figyelembe venni azt a kérdést, hogy a kérelmet kártérítési keresettel összefüggésben terjesztették-e elő („a nemzeti bíróságoknak mérlegelniük kell az alábbiakat is […]"), e kérdést adott esetben akkor is figyelembe lehet venni, ha az arányosság vizsgálatára a 2014/104 irányelv 5. cikkének elszigetelt összefüggésében kerül sor. Az a tény, hogy a jogalkotó ezen irányelv 6. cikke (4) bekezdésének b) pontjában kifejezetten utalt erre a kérdésre, jelzi azon kapcsolat megerősítésére irányuló szándékát, amelynek a versenyhatóság ügyiratában szereplő bizonyíték feltárására irányuló kérelem és a kártérítési kereset között kell fennállnia.

50. Harmadszor, az érdemi eljárás megindítása előtt a bizonyítékfeltárás néha szükséges lehet az ilyen kereset megindításához. Ez a lehetőség hozzájárul az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk hatékony érvényesüléséhez. Ebből a szempontból annak megállapítása, hogy a kártérítési kérelmet megelőzően benyújtott bizonyítékfeltárás iránti kérelem bizonyos feltételek mellett a 2014/104 irányelv hatálya alá is tartozik, lehetővé teszi a tagállamok nemzeti rendszerei közötti különbségek korlátozását és az uniós versenyjog hatékony érvényesítése szempontjából releváns szabályok harmonizációját.[20]

[16] 2011. június 14-i ítélet (C-360/09, EU:C:2011:389).

[17] Lásd: Commission Staff Working, Document: Impact Assessment Report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules Accompanying the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union [SWD(2013) 203 final], kizárólag angol nyelven érhető el.

[18] Ugyanebben a gondolatmenetben a 2014/104 irányelv (22) preambulumbekezdése, amely a versenyhatóság irataiban szereplő bizonyítékok feltárásáról szól, arra a helyzetre vonatkozik, amikor a kérelmező „keresetet szándékozik indítani". E preambulumbekezdésnek a jelen indítvány 37. pontjában az itt képviselt értelmezés alátámasztása érdekében hivatkozott megfogalmazását egyértelműen a 2013. június 6-i Donau Chemie és társai ítélet (C-536/11, EU:C:2013:366, 33. pont) ihlette, amely maga is a 2011. június 14-i Pfleiderer ítéletre (C-360/09, EU:C:2011:389) hivatkozik.

[19] Lásd a 2014/104 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését.

[20] Lásd ebben az összefüggésben a 2014/104 irányelv (7) preambulumbekezdésének harmadik és negyedik mondatát, amely szerint „[a] különbségek egyrészt bizonytalanságot eredményeznek azzal kapcsolatban, hogy a károsult felek milyen feltételekkel gyakorolhatják az EUMSZ-ből eredő, kártérítéshez való jogukat, másrészt befolyásolják e jog érdemi érvényesülését is. Mivel a károsult felek gyakran a letelepedésük helye szerinti tagállamot választják kártérítési igényük érvényesítésének fórumaként, a nemzeti szabályok közötti eltérések egyenlőtlen feltételekhez vezetnek a kártérítési keresetek vonatkozásában, és ezáltal a versenyt is befolyásolhatják azokon a piacokon, ahol e károsult felek, valamint a jogsértő vállalkozások tevékenykednek". Lásd még ebben az értelemben ezen irányelv (8) és (9) preambulumbekezdését.

51. A jelen indítvány 38–43. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy – legalábbis bizonyos esetekben –[21] a technikailag a kártérítési kereset benyújtását megelőzően benyújtott bizonyítékfeltárás iránti kérelem a 2014/104 irányelv hatálya alá tartozhat.

2. A 2014/104 irányelv időbeli alkalmazhatóságáról

52. Az alapügy felperesei a bizonyítékfeltárás iránti kérelmet 2019. március 25-én nyújtották be, a 2014/104 irányelv átültetésének időpontját követően, amelyet 2016. december 27-ben állapítottak meg, az ezen irányelvet a spanyol jogba átültető nemzeti rendelkezések alapján.

53. Ezen túlmenően, ahogyan azt a jelen indítvány 8. pontjában említettem, a 2016. július 19-i határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás alpereseit illetően a jogsértést az 1997. január 17. és 2011. január 18. közötti időszakra vonatkozóan állapították meg, ami megelőzi a 2014/104 irányelv átültetésének időpontját.

54. E körülmények között az arra a kérdésre adandó válasz, hogy időbeli hatályára tekintettel alkalmazandó-e a 2014/104 irányelv, ezen irányelv 22. cikkében található meg.

55. A 2014/104 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseit átültető nemzeti rendelkezések nem alkalmazhatók visszamenőleges hatállyal. Ugyanakkor e szabály nem alkalmazandó az említett irányelv „eltérő” rendelkezéseit átültető nemzeti rendelkezésekre. Ez utóbbi átültető rendelkezések tekintetében a tagállamok – ugyanezen irányelv 22. cikke (2) bekezdésének megfelelően – kizárólag azt biztosítják, hogy e rendelkezések ne legyenek alkalmazhatóak az olyan kártérítési keresetekre, amelyeket valamely nemzeti bíróságnál 2014. december 26. előtt indítottak. Következésképpen az említett rendelkezéseket alkalmazni kell a nemzeti bíróság előtt a 2014/104 irányelv átültetésének időpontját követően indított eljárásban. Ezen irányelv nem anyagi jogi rendelkezései alkalmazhatóságának e logikája a nemzeti jogok alapján jellemző az eljárási rendelkezések esetében. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy az említett irányelv 22. cikkének (2) bekezdése értelmében vett, „[az anyagi jogi rendelkezéstől] eltérő nemzeti intézkedések[re]” való hivatkozás eljárási jogi rendelkezésre vonatkozik.

56. A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2014/104 irányelv 5–8. cikkében szabályozott, és a spanyol jogrendben a polgári perrendtartás 283 bis cikkében kifejtett, „eljárási jellegű” bizonyítékfeltárási rendszer megértésére irányul. Mindazonáltal ezen irányelv 22. cikke szempontjából és figyelemmel az e rendelkezésben használt fogalmak önálló jellegére, a Bíróságnak kell véglegesen minősítenie azon rendelkezések jellegét, amelyek az említett irányelv hatálya alá tartozhatnak.

57. Bár lehet azzal érvelni, hogy a 2014/104 irányelvnek a bizonyítékfeltárásra vonatkozó rendelkezései bizonyos jogokat biztosítanak az uniós versenyszabályok végrehajtásával érintett gazdasági szereplőknek, e jogok azonban csak a nemzeti bíróság előtti eljárás keretében gyakorolhatók, és lényegében olyan eljárási intézkedésekről van szó, amelyek lehetővé teszik e

[21] Többek között akkor, ha fennáll a spanyol jogban elfogadotthoz hasonló kapcsolat a bizonyítékfeltárás iránti kérelem és a kártérítési kereset között, amely többek között a kártérítési kereset 20 napon belüli benyújtásának kötelezettségében nyilvánul meg (szankció terhe mellett). Lásd a jelen indítvány 8. lábjegyzetét.

bíróság számára azon tények megállapítását, amelyekre az eljárás felei hivatkoznak. Ugyanez vonatkozik – legalábbis bizonyos esetekben – a technikailag a kártérítési kereset előterjesztése előtt benyújtott bizonyítékfeltárás iránti kérelemre.[22]

58. Következésképpen a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése időbeli hatályánál fogva alkalmazandó az alapeljárásra.

C. Az ügy érdeméről

1. A kérdést előterjesztő bíróság és az érdekeltek álláspontja

59. A kérdést előterjesztő bíróság megjelöli az azon értelmezés mellett szóló érveket, amely szerint a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése csak az előzetesen létező bizonyítékokra vonatkozik, és az ezen értelmezéssel ellentétes érveket.

60. Egyrészt azon értelmezést illetően, amely szerint a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése kizárólag az előzetesen létező bizonyítékokra vonatkozik, először is arra hivatkozik, hogy azt e rendelkezés szövege és az ezen irányelv (14) preambulumbekezdésében szereplő magyarázatok is alátámasztják. E rendelkezés és e preambulumbekezdés ugyanis az alperes vagy valamely harmadik személy birtokában lévő bizonyítékokra vonatkozik.

61. Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozik, hogy a 2014/104 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése bizonyos, észszerűen rendelkezésre álló ténybeli adatok alapján körülírt releváns bizonyítékok vagy bizonyítékkategóriák feltárására utal. Ezen irányelv (16) preambulumbekezdése kimondja, hogy a bizonyítékok valamely kategóriáját többek között azon időszakra hivatkozással kell azonosítani, amelynek során a kért dokumentumokat összeállították.

62. Harmadszor megjegyzi, hogy a 2014/104 irányelv nem „információk”, hanem „bizonyítékok” feltárására vonatkozik.

63. E gondolatmenetet követve a holland kormány a 2014/104 irányelv több preambulumbekezdésére[23] és az irányelvtervezetre[24] hivatkozik annak alátámasztása érdekében, hogy ez az irányelv kizárólag az előzetesen létező vagy az eljárásban részt vevő valamely fél vagy harmadik személyek birtokában lévő bizonyítékok feltárására vonatkozik.

[22] Kétségtelen, hogy egyes jogtudományi szerzők úgy vélik, hogy a kártérítési kereset előterjesztése előtt benyújtott bizonyítékfeltárás iránti kérelem nem eljárási jellegű, mivel arra biztosítja a jogot, hogy egy külön eljárás keretében kérjék a bizonyítékok feltárását. Lásd többek között, Kirst, P., „The temporal scope of the damages directive: a comparative analysis of the applicability of the new rules on competition infringements in Europe”, *European Competition Journal*, 2020, 16. kötet, 1. sz., 113. és 114. o. Mindazonáltal ez a megközelítés, ellentétben a jelen indítvány 38–43. pontjában javasolt megközelítéssel, abból az előfeltevésből indul ki, amely szerint a kártérítési kereset előterjesztése előtt benyújtott bizonyítékfeltárás iránti kérelem nem tartozik a 2014/104 irányelv hatálya alá.

[23] A kérdést előterjesztő bírósághoz hasonlóan a 2014/104 irányelv (14) preambulumbekezdésére hivatkozva, amely kimondja, hogy „[a] kártérítési igény megalapozottságának igazolásához szükséges bizonyítékok […] kizárólag az ellenérdekű fél vagy harmadik felek birtokában vannak; e bizonyítékokat a felperes kellő mértékben nem ismeri”, a holland kormány ehhez hozzáteszi, hogy ezen irányelv (28) preambulumbekezdésének megfelelően lehetővé kell tenni a nemzeti bíróságok számára, hogy a kártérítési keresettel összefüggésben bármikor elrendelhessék az olyan bizonyítékok feltárását, amelyek a versenyhatóság által folytatott eljárástól függetlenül „előzetesen” léteznek. Ezenkívül e kormány az említett irányelv (39) preambulumbekezdésére hivatkozik, amely kimondja, hogy a bizonyítási teher nem befolyásolhatja a jogsértő azon lehetőségét, hogy „a birtokában lévőktől eltérő bizonyítékokat is felhasználjon, így például az eljárás során már megszerzett vagy a másik fél, illetve harmadik fél birtokában lévő bizonyítékokat”.

[24] A holland kormány a 2014/104 irányelv tervezetére hivatkozik, amelyben a Bizottság jelezte, hogy „az ellenérdekű fél vagy harmadik fél birtokában lévő bizonyítékok ismertetését csak bíró rendelheti el; az ismertetés szükségessége, terjedelme és arányossága tekintetében pedig szigorú és aktív bírói felügyelet érvényesül”.

64. Az alapeljárás alperesei ugyanazon okok miatt támogatják ezt az értelmezést, mint amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozott. Hozzáteszik, hogy a 2014/104 irányelv 5. cikkének (8) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan szabályokat vezessenek be, amelyek a bizonyítékok szélesebb körű feltárását eredményeznék. Az alapeljárás alperesei szerint a spanyol jogalkotó e lehetőséget nem használta fel az előzetesen nem létező bizonyítékok feltárása iránti kérelmek engedélyezésére.

65. Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság azon érvelése, amely szerint a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése az *ex novo* létrehozott bizonyítékokat is érinti, e rendelkezés teleologikus értelmezésén és rendszertani értelmezésén alapul. Először is e bíróság szerint a bizonyítékok feltárására vonatkozó rendszer korlátozása veszélyeztetheti a teljes kártérítéshez való jogot és a tényleges érvényesülés elvét. Másodszor, ezen irányelvnek a bizonyítékfeltárás költségeire vonatkozó szabályai, mint a bizonyítékfeltárás iránti kérelem vizsgálata során az arányosság elvének egyik eleme azt jelenthetik, hogy az a fél, akitől a bizonyítékfeltárást kérik, köteles új dokumentum létrehozására irányuló munkát végezni.

66. Az alapeljárás felperesei, a spanyol kormány és a Bizottság – többek között a kérdést előterjesztő bíróság által azonosított okok miatt – ezt az értelmezést támogatják.

2. A szöveg szerinti értelmezésről

67. A 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első mondata lényegében úgy rendelkezik, hogy az a személy, aki azt állítja, hogy versenyjogi jogsértés miatt kárt szenvedett el, kérheti az alperes vagy valamely harmadik személy birtokában lévő releváns bizonyítékok feltárását. E rendelkezés második mondata előírja, hogy az alperes kérheti a felperes vagy harmadik személy kötelezését arra, hogy feltárja a releváns bizonyítékokat, anélkül hogy pontosítaná, hogy a birtokukban lévő bizonyítékokról van szó.

68. A 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének szövege arra engedhet következtetni, hogy a felperesek által benyújtott, e rendelkezés első mondatában hivatkozott kérelmek csak az előzetesen meglévő bizonyítékokra vonatkoznak. Szó szerinti értelemben ugyanis, ellentétben az alperesek második mondatban hivatkozott kérelmeivel, úgy tűnik, hogy a felperesek által előterjesztett kérelmeknek egy másik személy birtokában lévő bizonyítékokra kell vonatkozniuk.

69. Ezt az értelmezést mindazonáltal megkérdőjelezi a 2014/104 irányelv (15) és (39) preambulumbekezdése, és ellentétben azzal, amit a holland kormány állít, ezen irányelv (14) és (28) preambulumbekezdése egyáltalán nem támasztja alá azt.

70. Először ugyanis, a 2014/104 irányelv (15) preambulumbekezdése nem tesz különbséget a bizonyítékok birtoklását illetően a felperes és az alperes által megfogalmazott kérelmek között („a felperesek anélkül gyakorolhassák az igényük alátámasztásához szükséges bizonyítékok feltárásához való jogukat, hogy konkrét bizonyítékokat kellene megjelölniük[, és az alperesek is kérhetik] a bizonyítékok e felperesek általi feltárását”). Másrészt ezen irányelv (39) preambulumbekezdése kimondja, hogy a jogsértőnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a más felek vagy harmadik személyek „birtokában lévő” bizonyítékokat felhasználja.

71. Másodszor, a 2014/104 irányelv (39) preambulumbekezdése nem kimerítő jellegű, amennyiben az „[a jogsértő] birtokában lévőktől eltérő [bizonyítékokra utal], *így például* az eljárás során már megszerzett vagy a másik fél, illetve harmadik fél birtokában lévő

[bizonyítékokra]”.[25] Mindenesetre úgy tűnik, hogy a másik fél vagy harmadik személyek birtokában lévő bizonyítékokra való hivatkozás nem az azon bizonyítékok korlátozására irányuló szándékból ered, amelyek feltárását kérni lehet, hanem a jogsértő és más személyek birtokában lévő bizonyítékok szembeállításából.

72. Harmadszor, kétségtelen, hogy a 2014/104 irányelv (14) preambulumbekezdése a kártérítési igény megalapozottságának igazolásához szükséges bizonyítékokkal összefüggésben megemlíti, hogy a bizonyítékok nem mindig, hanem „gyakran” kizárólag az ellenérdekű fél vagy harmadik személyek birtokában vannak. A jelen ügyben egy olyan példáról van szó, amelyet később a 2014/104 irányelv által orvosolni kívánt probléma bemutatására használnak. A (14) preambulumbekezdésből ugyanis kitűnik, hogy a felperesre vonatkozó azon szigorú jogi követelmények, amelyek szerint a kereset indításakor részletesen ismertetnie kell az ügyre vonatkozó valamennyi tényt, valamint pontosan meghatározott bizonyítékokat kell szolgáltatnia, szükségtelenül hátrányosan befolyásolhatják a kártérítéshez való jog hatékony gyakorlását. Mindenesetre úgy tűnik, hogy ez a preambulumbekezdés inkább a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó igenlő válasz mellett szól.

73. Negyedszer, a 2014/104 irányelv (28) preambulumbekezdése, amely ezen irányelv 6. cikkének (9) bekezdését érinti, a „versenyhatóság által folytatott eljárástól függetlenül is [létező bizonyítékok]” kifejezést használja az ezen irányelv 6. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplőktől eltérő bizonyítékokra való hivatkozás céljából. Bármely olyan bizonyítékról szó van tehát, amelynek benyújtását az említett irányelv e rendelkezések értelmében nem tiltja automatikusan a versenyjog közjogi érvényesítéséhez fűződő érdek miatt.[26]

74. Ahhoz tehát, hogy választ lehessen adni a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre, nem elegendő elszigetelten vizsgálni a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését és az irányelv azon preambulumbekezdéseit, amelyek az e rendelkezés tárgyát képező problémakörre vonatkoznak.

75. A 2014/104 irányelv több fogalommeghatározást tartalmaz, amelyeket a rendelkezései, különösen a releváns bizonyítékok feltárására vonatkozó 5. cikke (1) bekezdése értelmének meghatározásához kell használni.

76. Úgy tűnik, hogy a bizonyítékok relevanciája abban nyilvánul meg, hogy kapcsolat áll fenn a kért bizonyíték és a kártérítési kereset között,[27] míg a „bizonyíték” fogalmát, amelynek értelmezése alapvető fontosságú a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolása szempontjából, a 2014/104 irányelv 2. cikkének 13. pontja határozza meg.

77. E fogalommeghatározás szerint „bizonyíték” „az eljáró nemzeti bíróság által elfogadható valamennyi bizonyítéktípus, különösen dokumentumok és információkat tartalmazó egyéb tárgyak, függetlenül az információkat tároló adathordozó típusától”. *A priori* úgy tűnik tehát, hogy ez a meghatározás eleve felcserélhető módon használja a „bizonyíték”, a „bizonyítéktípus” és az „információkat tartalmazó egyéb tárgyak” három fogalmát.

[25] Kiemelés tőlem.

[26] Ugyanezen okból a 2014/104 irányelv 2. cikkének 17. pontjában szereplő „előzetesen létező információ” fogalmának meghatározása nem tartalmaz a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolása szempontjából hasznos valószínűsítő körülményeket, az „információ” és a „bizonyíték” fogalmának felcserélhető használatára vonatkozó valószínűsítő körülményeket kivéve. Lásd a jelen indítvány 78. pontját.

[27] Lásd a 2014/104 irányelv (15) preambulumbekezdésének második mondatát, amely szerint „[…] a versenyjogi pereket információs aszimmetria jellemzi, biztosítani kell, hogy a felperesek anélkül gyakorolhassák az *igényük alátámasztásához szükséges* bizonyítékok feltárásához való jogukat, hogy konkrét bizonyítékokat kellene megjelölniük” (kiemelés tőlem).

78. Ezenkívül az „előzetesen létező információk” 2014/104 irányelv 2. cikkének 17. pontjában szereplő fogalommeghatározása e három, egymással felcserélhető fogalomhoz hozzáteszi az „információ” fogalmát. E fogalmat ugyanis úgy határozzák meg, hogy az olyan „bizonyíték”, amely a versenyhatóság eljárásától függetlenül létezik.

79. A 2014/104 irányelvben használt fogalmak és azok meghatározása, amelyeket ezen irányelv keretében egymással felcserélhetően és kevéssé koherens módon használnak, szintén nem teszik lehetővé, hogy egyértelmű választ lehessen adni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett jelen kérdésre. Tekintettel azonban arra, hogy úgy tűnik, a 2014/104 irányelv felcserélhetően használja a „bizonyíték” és az „információ” fogalmát, ezen irányelv szó szerinti értelmezésével főszabály szerint nem ellentétes az, hogy az irányelv 5. cikkének (1) bekezdését, amennyiben e rendelkezés „[az alperes vagy harmadik személy birtokában lévő] releváns bizonyítékok” feltárására vonatkozik, akként értelmezzék hogy az említett irányelv lehetővé teszi a nemzeti bíróságok számára, hogy olyan dokumentumok feltárását rendeljék el, amelyeket annak a félnek, akivel szemben az információra vonatkozó kérelmet előterjesztik, *ex novo* kell elkészítenie a birtokában lévő információk, ismeretek vagy adatok kigyűjtése vagy csoportosítása útján. Mindenesetre valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi.

3. A rendszertani értelmezésről

80. A 2014/104 irányelvnek a „Versenyhatóság ügyiratában szereplő bizonyíték feltárása” című 6. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy a nemzeti bíróságok a felek által benyújtott kérelmekről való határozathozatal során információ feltárását elrendelő végzéseket hoznak.[28]

81. Egyébiránt a 2014/104 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének megfelelően e rendelkezés alapján el lehet rendelni a bizonyítékok releváns kategóriáinak feltárását.

82. Kétségtelen, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi,[29] hogy a 2014/104 irányelv (16) preambulumbekezdése kimondja, hogy a bizonyítékok ilyen releváns kategóriáját alkotóelemeinek közös jellemzőivel kell meghatározni, és e tekintetben utal „[arra az időszakra], amely alatt [a feltárni kért dokumentumokat] összeállították”. E preambulumbekezdés számos hivatkozást tartalmaz, amelyek adott esetben hasznosnak bizonyulhatnak a bizonyítékok releváns kategóriájának azonosítása érdekében, azonban nem kimerítő jellegűek. Ezenkívül a bizonyítékok releváns csoportját alkotó elemek tárgyára és tartalmára is hivatkozik. Az így meghatározott bizonyítékkategóriára vonatkozó végzésnek való megfelelés érdekében az e végzéssel érintett személynek főszabály szerint a kért információra összpontosító keresést kell végeznie.

83. E logikát követve a 2014/104 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint a bizonyítékok feltárása iránti kérelmek arányosságának vizsgálata során a nemzeti bíróságoknak figyelembe kell venniük különösen „a bizonyítékfeltárás terjedelmét és költségeit, különösen az

[28] A 2014/104 irányelv 6. cikke (4) bekezdésének b) pontja szerint „[v]alamely, az *információ feltárását elrendelő végzés* arányosságának az 5. cikk (3) bekezdése szerinti értékelésekor a nemzeti bíróságoknak mérlegelniük kell […] azt, hogy a bizonyítékfeltárást kérelmező fél nemzeti bíróság előtt indított kártérítési keresettel összefüggésben kérelmezi-e a bizonyítékfeltárást” (kiemelés tőlem). Ezenkívül a 2014/104 irányelv 5. cikkének (7) bekezdése – legalábbis a francia nyelvi változatban – pontosítja, hogy a „tagállamok biztosítják, hogy az, akitől a bizonyítékok feltárását kérelmezték, lehetőséget kapjon a meghallgatásra azt megelőzően, hogy a nemzeti bíróság e cikk alapján a bizonyítékfeltárást elrendelné” (kiemelés tőlem). E rendelkezés tehát megerősíti, hogy a „bizonyíték” és az „információ” fogalmát felcserélhetően használják a 2014/104 irányelvben. Ennél is fontosabb, hogy megerősíti, hogy a bizonyítékok feltárása iránti kérelmekről döntő nemzeti bíróságok elrendelik az információk feltárását.

[29] Lásd a jelen indítvány 61. pontját.

érintett harmadik felek vonatkozásában, többek között az olyan általános információkeresés megelőzésére, amely feltételezhetően semmilyen relevanciával nem bír az eljárásban érintett felek számára". Ebből következik, hogy az uniós jogalkotó figyelembe vette azt a tényt, hogy ahhoz, hogy az információ feltárását elrendelő végzésnek eleget lehessen tenni, néha szükségessé válhat olyan feladatok ellátása, amelyek túlmutatnak az információkat tartalmazó iratok puszta közlésén.

84. Felmerül tehát a kérdés, hogy az ilyen feladatok állhatnak-e az információk, ismeretek vagy adatok kigyűjtéséből vagy csoportosításából. Tekintettel arra, hogy a 2014/104 irányelv szó szerinti értelmezése, különösen a nyelvi változatai közötti különbségek miatt,[30] nem teszi lehetővé e kérdés megválaszolását, és arra, hogy a rendszertani értelmezés csak egy az e kérdésre adandó igenlő válasz mellett szóló valószínűsítő körülményt szolgáltat, most ezen irányelv teleologikus értelmezésére kell összpontosítani.

4. A teleologikus értelmezésről

85. Amint azt az alapeljárás felperesei kifejtik, a 2014/104 irányelv célját figyelembe vevő teleologikus értelmezésnek arra a következtetésre kell vezetnie, hogy a versenyjogi szabályokat hatékonyan kell alkalmazni, és e célból hatékony eszközöket kell biztosítani a károsult felek számára az információs aszimmetria ellensúlyozása érdekében. Ez az irányelv ugyanis több alkalommal hivatkozik két céljára: az ilyen szabályok magánjogi érvényesítésére[31] és ezen aszimmetria orvoslására.[32]

86. Az alapeljárás felperesei által javasolt megközelítés mellett foglal állást a spanyol kormány és a Bizottság, rámutatva arra, hogy a hasznos és hiteles információkhoz való hozzáférés az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk hatékony érvényesülése biztosításának, valamint a teljes kártérítéshez való jog biztosításának követelményét szolgálja, amelyet megerősít a 2014/104 irányelv 3. cikke is.

87. Egyébiránt e felek arra hivatkoznak, hogy – amint az a 2014/104 irányelv (4) preambulumbekezdéséből kitűnik – a hatékony jogorvoslati eljárások rendelkezésre állásának szükségessége az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében és az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének első bekezdésében meghatározott hatékony jogvédelemhez való jogból is következik.

88. Ezzel szemben a holland kormány azt állítja, hogy a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése alapján az eljárásban részt vevő valamely fél vagy harmadik személyek arra kötelezése, hogy tárjanak fel *ex novo* bizonyítékokat, megzavarná a felperes releváns információk megszerzéséhez fűződő érdeke és az információkat szolgáltató személy érdeke közötti egyensúlyt.

89. Mindazonáltal, mivel a 2014/104 irányelv a bizonyítékok feltárására vonatkozik, a nemzeti bíróságok szigorú felügyelete mellett a szóban forgó érdekek mérlegelésére irányuló mechanizmust tartalmaz, különösen a kért bizonyítékok relevanciáját,[33] valamint az azok feltárására vonatkozó intézkedések szükségességét és arányosságát illetően.[34] E célból ezen

[30] Lásd a jelen indítvány 28. lábjegyzetét.

[31] Lásd mindenekelőtt a 2014/104 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését, amely szerint ez az irányelv bizonyos, annak biztosításához szükséges szabályokat határoz meg, hogy a valamely vállalkozás vagy vállalkozások társulása által elkövetett versenyjogi jogsértés következtében kárt szenvedett személyek hatékonyan érvényesíthessék az elszenvedett kár teljes megtérítésére vonatkozó jogukat

[32] Lásd a 2014/104 irányelv (15), (46) és (47) preambulumbekezdését.

[33] Lásd a jelen indítvány 76. pontját.

[34] Lásd a 2014/104 irányelv (16) preambulumbekezdését.

irányelv 5. cikke meghatározza az e felügyelet gyakorlására vonatkozó kritériumokat. Ennek során a nemzeti bíróságok kötelesek figyelembe venni a felek és harmadik személyek jogos érdekeit [35] és alapvető jogait is. [36]

90. Teleologikus szempontból még fontosabb, hogy ha eleve kizárjuk annak lehetőségét, hogy olyan dokumentumok feltárását kérjék, amelyeket annak a félnek, amelyhez az információkérést intézték, *ex novo* kell létrehoznia, az bizonyos esetekben leküzdhetetlen akadályokat okozna az uniós versenyszabályok magánjogi érvényesítése tekintetében. Jobban megfelel tehát a 2014/104 irányelv információs aszimmetria orvoslására irányuló célkitűzésének, ha elismerjük e lehetőséget és körülhatároljuk gyakorlati alkalmazását a bizonyítékfeltárás iránti kérelmek vizsgálatán keresztül, központi szerepet ruházva a nemzeti bíróságokra.

91. Ráadásul a jelen ügyben az alapeljárás alperesei maguk is elfogadják, hogy kérhetik tőlük, hogy a szükségesség és az arányosság elvét tiszteletben tartva, valamint az információk bizalmas jellegének megfelelő védelme mellett a rendszereikben rendelkezésre álló, kellően pontos adatokat szolgáltassanak. Ezen információk közlését követően az alapeljárás felperesei feldolgozhatják azokat a keresetük megalapozásához általuk megfelelőnek ítélt módon.

92. Lehetséges azonban, hogy számos, a relevancia, az arányosság és a szükségesség követelményeivel ellentétes irat közlése az eljárás akadályozásához vezet, és valójában nem orvosolja azt az információs aszimmetriát, amely a versenyszabályok magánjogi érvényesítését jellemzi. Amint arra az alapeljárás felperesei hivatkoznak, a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését *de facto* megfoszthatja gyakorlati érvényesülésétől az olyan – esetleg igen nagyszámú – nyers dokumentum szolgáltatása, amelyek csak hiányosan felelnek meg a kérelemnek, és csak a kibocsátójuk által ismert módon kerültek kigyűjtésre. Ilyen helyzetben szükségessé válhat szakértő kirendelése azon munka elvégzéséhez, amelyet a dokumentumok szerzője maga is elvégezhetett volna kisebb erőfeszítések és alacsonyabb költségek mellett.

93. Következésképpen a 2014/104 irányelv teleologikus értelmezése a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó igenlő válasz mellett szól.

5. Közbenső következtetés

94. A fent kifejtett érvelés fényében, tekintettel a szöveg szerinti értelmezés nem kielégítő eredményeire, valamint figyelembe véve a rendszertani és teleologikus értelmezésből eredő egyértelmű következtetéseket, a 2014/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés első mondata értelmében vett „releváns bizonyítékok” feltárása azokra a dokumentumokra is vonatkozik, amelyeket annak a félnek, akivel szemben az információra vonatkozó kérelmet előterjesztik, *ex novo* kell elkészítenie a birtokában lévő információk, ismeretek vagy adatok kigyűjtése vagy csoportosítása útján. A nemzeti bíróságoknak mindenesetre a bizonyítékfeltárást a releváns, arányos és szükséges mértékre kell korlátozniuk, figyelembe véve e fél jogos érdekeit és alapvető jogait.

[35] A 2014/104 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének második mondata szerint annak meghatározásakor, hogy a fél által kérelmezett bizonyítékfeltárás arányos-e, a nemzeti bíróságoknak figyelembe kell venniük valamennyi fél és az érintett harmadik felek jogos érdekeit.

[36] Lásd ebben az értelemben a 2014/104 irányelv 5. cikkének (7) bekezdését, amely szerint a tagállamok biztosítják, hogy az, akitől a bizonyítékok feltárását kérelmezték, lehetőséget kapjon a meghallgatásra azt megelőzően, hogy a nemzeti bíróság e cikk alapján a bizonyítékfeltárást elrendelné. Lásd még ezen irányelv (53) preambulumbekezdését.

95. Ennek keretében [37] a nemzeti bíróságok például figyelembe vehetik azt az időszakot, amelyre vonatkozóan a bizonyítékfeltárást kérik, [38] valamint az információ feltárását elrendelő végzés által érintett fél által szolgáltatott információk szakértő vagy az azokat kérelmező fél általi kigyűjtéséből vagy csoportosításából álló alternatívák fennállását. [39]

96. Ezt az értelmezést nem kérdőjelezik meg az alapeljárás alperesei és a holland kormány által előterjesztett fennmaradó érvek.

6. A Bizottság hatásköreire alapított érvről

97. Az alapeljárás alperesei megállapítják, hogy a versenyjog közjogi érvényesítése keretében a Bizottság kizárólag a vizsgálattal érintett jogalanyoktól kérheti a birtokukban lévő dokumentumok benyújtását. [40] E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatára, valamint a HeidelbergCement kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványra hivatkoznak, amelyben Wahl főtanácsnok úgy vélte, hogy az „információ” fogalmát nem lehet annyira kiszélesíteni, hogy azt jelentse, hogy a vállalkozásoktól elvárható olyan feladatok elvégzése, amelyek az ügy felépítéséhez tartoznak. [41]

98. Meggyőzőnek tartom ezt az érvet, amellyel úgy tűnik, hogy az alapeljárás alperesei arra hivatkoznak, hogy a bizonyítékfeltárást illetően a versenyjog megsértése folytán kárt szenvedett személy jogai főszabály szerint nem lehetnek szélesebb körűek, mint azok a hatáskörök, amelyekkel a Bizottság a versenyjog ezen intézmény kezdeményezésére történő érvényesítése terén rendelkezik.

99. Mindazonáltal először is meg kell állapítani, hogy a Bizottság e hatáskörei széles vizsgálati jogköröket foglalnak magukban, [42] és hogy a vizsgálat alá vont vállalkozások kötelesek ezen intézménnyel aktívan együttműködni.

100. Másodszor, az alapeljárás alperesei által hivatkozott ítélkezési gyakorlat a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem által felvetettől eltérő jogi problémára vonatkozott. Az ugyanis arra a kérdésre vonatkozott, hogy a Bizottság akkor is kérheti-e a vizsgálat alá vont vállalkozás birtokában lévő dokumentumok benyújtását, ha e dokumentumok alkalmasak arra, hogy e vállalkozással szemben versenyellenes magatartás fennállását bizonyítsák. E kérdésre a Bíróság igenlő választ adott. Kétségtelen, hogy e válasz attól a feltételtől függ, hogy a Bizottság nem követelhet olyan válaszokat, amelyek révén valamely vállalkozás kénytelen elismerni a jogsértés fennállását. Ebből azonban nem vonható le az a következtetés, hogy *a contrario* semmi esetre sem lehet a birtokában lévő információkat, ismereteket vagy adatokat kigyűjtő vagy csoportosító dokumentumok benyújtását igényelni.

[37] E tekintetben, anélkül hogy az arányosság vizsgálatára vonatkozó kérdést fogalmazna meg, a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy abban az esetben, ha a Bíróság a 2014/104 irányelv 5. cikkének tág értelmezése mellett döntene, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésére adandó válasz e vizsgálatot illetően is releváns lesz, mivel az jelezheti az arányosság terjedelmét. Csupán olyan példákat szolgáltatok tehát, amelyek az alapeljárás körülményeire tekintettel hasznosnak bizonyulhatnak a kérdést előterjesztő bíróság számára.

[38] A jelen ügyben, mivel az állítólagos kárt okozó eseménynek minősülő kartell kapcsán a Bizottság megállapította, hogy az 14 évig tartott az alapeljárás alperesei tekintetében (1997. január 17-től 2011. január 18-ig), míg az alapeljárás felperesei 28 éves (az 1990. január 1-jétől 2018. június 30-ig tartó) időszakra vonatkozó árlistát kérnek.

[39] Lásd a jelen indítvány 92. pontját.

[40] Lásd: 2006. június 29-i Bizottság kontra SGL Carbon ítélet (C-301/04 P, EU:C:2006:432, 41. pont). Lásd még: 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 61. pont).

[41] Wahl főtanácsnok HeidelbergCement kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-247/14 P, EU:C:2015:694, 106. pont).

[42] Lásd az [EUMSZ 101. cikkben] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 17–21. cikkét.

101. Harmadszor, ami Wahl főtanácsnoknak az alapeljárás alperesei által hivatkozott indítványát illeti, abból az sem következik, hogy a Bizottság semmi esetre sem kérheti ilyen dokumentumok benyújtását. A főtanácsnok által elemzett jogi probléma ugyanis arra a kérdésre vonatkozott, hogy a Bizottság megkövetelheti-e a vállalkozásoktól az információ konkrét és szigorú utasítások szerinti rendelkezésre bocsátását. Abban az ügyben, amelyben ezen indítványt ismertették, olyan sajátos összefüggésről volt szó, amely a főtanácsnok szerint az ügy előkészítésének a vizsgálattal érintett vállalkozáshoz való „kiszervezésében” nyilvánult meg.[43] Márpedig a főtanácsnok még ebben az összefüggésben sem zárta ki, hogy a Bizottság olyan információkat követelhet meg, amelyeket e vállalkozásnak kell formába öntenie.[44]

102. Következésképpen a 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének azon értelmezését, amely szerint e rendelkezés az *ex novo* létrehozott bizonyítékokra is vonatkozik, nem szűkítheti az arra alapított érvelés, amely szerint a Bizottság hatáskörei ennél korlátozottabbak.

7. A szankciórendszerre alapított érvről

103. A holland kormány abból a tényből, hogy a 2014/104 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja szankciót ír elő a bizonyítékok megsemmisítése miatt, azt a következtetést vonja le, hogy kizárólag az előzetesen meglévő bizonyítékok minősülhetnek az ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében vett releváns bizonyítéknak.

104. Ez az érv nem meggyőző számomra. Noha ugyanis nem lehet megsemmisíteni egy nem létező bizonyítékot, mindazonáltal megtagadható az ilyen bizonyíték feltárása, és adott esetben sor kerülhet a nemzeti bíróságtól származó, bizonyítékfeltárásra vonatkozó végzés teljesítésének elmulasztására, amint az a 2014/104 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szerepel. Nem lehet tehát azzal érvelni, hogy ezen irányelv nem ír elő szankciókat az *ex novo* létrehozandó bizonyítékokkal kapcsolatban, és ebből nem vonható le az a következtetés, hogy az ilyen bizonyítékok nem tartoznak az irányelv 5. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

105. Az alapeljárás alperesei és a holland kormány által kifejtett érvekre vonatkozó fenti kiegészítő megjegyzések sérelme nélkül fenntartom az általam a jelen indítvány 94. pontjában kifejtett álláspontot.

VI. Végkövetkeztetés

106. A fenti megfontolásokra tekintettel az javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon a Juzgado de lo Mercantil nº 7 de Barcelona (barcelonai 7. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett egyetlen kérdésre:

A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés első mondata értelmében vett „releváns bizonyítékok” feltárása azokra a dokumentumokra is vonatkozik, amelyeket annak a félnek, akivel szemben az információra vonatkozó kérelmet előterjesztik, *ex novo* kell elkészítenie a birtokában lévő információk, ismeretek vagy adatok kigyűjtése vagy csoportosítása útján.

[43] Lásd: Wahl főtanácsnok HeidelbergCement kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-247/14 P, EU:C:2015:694, 122. pont).

[44] Lásd: Wahl főtanácsnok HeidelbergCement kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-247/14 P, EU:C:2015:694, 117. pont).

A nemzeti bíróságoknak mindenesetre a bizonyítékfeltárást a releváns, arányos és szükséges mértékre kell korlátozniuk, figyelembe véve e fél jogos érdekeit és alapvető jogait.